

CORUPȚIA ȘI PROTECȚIONISMUL – FENOMEN SOCIAL GRAV

Cristian CÂRGALIU,
doctorand (ULIM)

SUMMARY

Corruption is very extensive in administration, if not to call it a permanent one, at both central and local levels, being emphasized by the lack of a clear definition of responsibilities, confusion in the separation of administrative and political functions and a lack of transparency in administrative procedures. To all these we can add the lack of an adequate legal framework for the effective fight against corruption in public administration.

Corupția este un fenomen social grav, cu o amploare deosebită, cu forme variate și complexe, manifestate până la cele mai înalte niveluri ale societății. Corupția, protecționismul, conflictele de interese prezintă un pericol substanțial al exigențelor statului de drept, al exercitării rolului și funcțiilor inerente ale statului¹, o amenințare majoră pentru democrație, constituind o negare a drepturilor omului și o încălcare a principiilor democratice, pentru echitatea socială și pentru justiție, erodând principiile unei administrații eficiente, punând în pericol stabilitatea și credibilitatea instituțiilor statului și a reprezentanților acestora, cât și pentru dezvoltarea economică și socială.

Cu o istorie de mii de ani, începând încă din antichitate, corupția reprezintă unul dintre modelele comportamentale dintre cele mai rele, dar, în același timp, extrem de răspândite în cadrul funcționarilor oficiali sau reprezentanților aleși ai comunității. În ultimul secol, ea privește și comportamentul celor din domeniul privat. Interesul și îngrijorarea față de acest fenomen au crescut și au avut loc reacții pe plan național și internațional.

Termenul de „corupție” sau *corrumperere* provine de la rădăcina *correi*, însemnând atitudinea participanților față de un anumit obiect deținut în comun și *rumpere* a rupe, dând naștere sensului nou-format, de daună a procesului judiciar sau a procesului de administrare a treburilor publice. În dreptul roman *corrumperere* însemna acțiunea de a distruge, de a falsifica, de a vinde sau destrăma anumite instituții, în sensul inițial, judecătorii publici.

În lumea modernă, mulți oameni sunt dezamăgiți și critică democrația, ca formă de guvernământ politic, pentru faptul că trezește nesiguranță și permite ca unii să fie avantajați în fața majorității, utilizând pârghiile pe care le dă puterea politică în scopul de a obține și alte importante pârghii – *bani*, care rămân o importantă pârghie de influență atunci când, inevitabil, puterea sau ponderea politică se reduce².

Corupția nu este un fenomen pur românesc sau moldovenesc, ea existând în toate societățile, altceva

că, în unele, ea este mai des întâlnită, iar în altele – mai puțin. Este știut faptul că corupția este mai mult răspândită în perioadele de reformă, de modernizare a societății, de tranziție de la o formă de organizare a societății la alta. România și Republica Moldova, în acest sens, nu fac o excepție, mai mult de atât, în perioada 1991-2000 s-au creat cele mai favorabile condiții ca ea să se extindă în toate sferile: socială, politică, economică și juridică a statului, atingând proporții greu de imaginat, dat fiind faptul că nu poate fi dusă o evidență, nu există statistică, dar o întâlnești la „fiecare colț”, la fiecare necesitate publică sau particulară.

De mai mult timp, cetățenii României și ai Republicii Moldova califică problema corupției drept o îngrijorare constantă și, din această perspectivă, corupția constituie unul dintre subiectele principale de discuție în orice domeniu și la orice nivel, reprezentând una dintre cele mai mari provocări ale lumii contemporane.

Corupția este prezentă atât în statele sărace și în curs de dezvoltare, cât și în cele dezvoltate, iar lupta pentru combaterea ei a devenit o problemă serioasă, cu cât aceasta se extinde foarte rapid, cuprinzând, mai întâi, câteva sectoare, câteva domenii și apoi întreaga societate, devenind un stil de viață, un labirint din care nu se mai poate ieși, o mentalitate³.

În linii generale, corupția este definită ca fiind o stare de abatere de la normalitate, de la datorie, corupția înseamnă folosirea abuzivă de către o persoană a funcției de intermediar sau de decizie pe care o îndeplinește, pentru a acorda celui care corupe sau comunității de interese pe care acesta o reprezintă, un avantaj economic sau administrativ, în schimbul unei sume de bani, a unor cadouri, a unor deplasări, excursii, concedii sau distracții sau a primirii unor proprietăți. Tot corupție înseamnă și folosirea de către o persoană a funcției sau poziției sale publice, pentru a eluda sau evita îndeplinirea unor norme, baremuri sau proceduri legale, la obținerea în folosul ei a unor avantaje materiale sau a unor funcții profesionale sau administrative.

Amploarea, dimensiunea și formele fenomenului

de corupție cunosc ritmuri și tendințe diferite de la o societate la alta, iar evaluarea intensității și gravității sale depinde, în mare măsură, de forța și persistența unor tradiții și practici sociale și culturale, de modelul etic și normativ existent, de moravurile și mentalitățile dominante, de gradul de receptare, acceptare și respectare a normelor de bază ale societății respective⁴.

În România, fenomenul corupției sare peste orice bănuită rigiditate, dovedindu-se expansiv în numeroase domenii, ceea ce constituie un obstacol în calea dezvoltării libere a societății în baza exigențelor statului de drept și a democrației pluraliste.

Republica Moldova a trecut și se mai află încă într-o criză politico-instituțională de proporții, divergențele de ordin politic având un impact considerabil asupra situației social-economice, asupra stării de spirit generale din societate, care rămâne dezbinată și dezorientată, cu un nivel tot mai redus de încredere față de autorități și ceea ce se numește putere de stat în ansamblu. Creșterea optimismului social, înregistrată ca urmare a schimbărilor de ordin politic, începe să fie puternic diminuată de starea de lucruri în diverse domenii și de perpetuarea nesiguranței la nivel politic, de nivelul redus al dezvoltării țării⁵.

Corupția pare să fie foarte extinsă, dacă nu chiar permanentă, în administrație, atât la nivel central, cât și la nivel local, fiind accentuată de lipsa unei definiții clare a responsabilităților, confuzie în separarea funcțiilor administrative de cele politice și o lipsă de transparență în procedurile administrative. La acestea se mai adaugă lipsa unui cadru legal adecvat pentru eficiența luptei împotriva corupției din administrația publică. În paralel, instituțiile implicate în combaterea acesteia își caută încă identitatea, se supun reformărilor care survin în urma revizuirilor legislative și manifestă încă acea lentoare birocratică ce nu reușește să facă față dezlănțuirilor inovative ale corupției.

În administrația publică, subiecții actelor de corupție sunt funcționarii publici, cărora li se acordă permanent sau provizoriu, în virtutea legii, prin numire, prin alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații, în vederea exercitării funcțiilor într-un serviciu public sau într-o altă instituție.

În ultimul timp, se pot observa tot mai multe publicații care fac referiri la corupția din rândul funcționarilor publici, ceea ce îl determină pe cetățean să creadă că nu există standarde de conduită în rândul acestei categorii. Sentimentul de nesiguranță, dificultatea promovării și nivelurile scăzute ale compensațiilor financiare, privatizarea unor servicii publice (care determină o serie de probleme complexe, pre-

cum reducerea de personal, reorientarea profesională, conflictele de interese și găsirea unor noi locuri de muncă), reducerea dimensiunilor aparatului birocratic, redefinirea în permanență a atribuțiilor ministerelor și agențiilor au un impact adesea negativ asupra funcționarilor publici și, în cazurile cele mai grave, îi determină să cedeze tentațiilor corupției.

Corupția și lipsa standardelor etice din cadrul funcției publice amenință administrația publică în ceea ce privește consolidarea credibilității funcției publice și a instituțiilor democratice în fața propriilor cetățeni și contribuie, de asemenea, la agravarea sărăciei și la slăbirea sistemului de servicii prestate cetățenilor.

Pentru ca prevenirea și combaterea fenomenului de corupție să fie eficientă, este necesară concentrarea pe înțelegerea cauzelor profunde ale diferitelor manifestări ale actelor de corupție, precum și pe găsirea unor metode de eliminare sau de diminuare a acestui fenomen. Buna funcționare a administrației publice este condiționată și de prevederile legale în domeniu. Cu cât acestea sunt mai clare și mai eficiente, cu atât arbitrarul și ilegalitatea vor fi mai puțin prezente în acțiunile acesteia.

Adoptarea unei legislații specifice, menită să pună capăt fenomenului de corupție, prezintă o importanță deosebită în prevenirea și combaterea corupției, dar simpla adoptare a unor legi anticorupție este o condiție necesară, nu însă și suficientă.

Practica a demonstrat că modificarea sau dezvoltarea cadrului legal nu a condus la rezultatul dorit, ci mai mult la demoralizare prin fenomenele de corupție.

Note:

¹ Cârjaliu Cristian, *Diminuarea corupției în administrația publică locală*, în *Materiale ale sesiunii de comunicări științifice „Administrația publică în statul de drept”*, 27-28 septembrie 2008, Chișinău, 2009. p.477.

² Gurin Corneliu, Lipcean Sergiu, Ioniță Lilia, Cojocaru Cristina, *Abordarea corupției în campaniile pentru alegeri parlamentare*, Chișinău, 2010, p.3.

³ Profiroiu M., Parlăgi A., Crai E, *etică și corupție în administrația publică*, Editura Economică, București, 1999.

⁴ Cârjaliu Cristian, *Elemente, forme și dimensiuni ale corupției*, Colocvium internațional „Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică”, ULIM, 30-31 octombrie 2009, p.549.

⁵ *Alianța Anticorupție, Combaterea corupției: între retorică electorală și politici guvernamentale*, Chișinău, 2011, p.3.